

Sammanfattning

Ett antal medlemmar i en facklig organisation har haft flera på varandra följande visstidsanställningar hos ett bolag. Arbetstagarorganisationen har gjort gällande att bolaget beslutat att införa ett stopp för tillsvidareanställning med verkan för dessa medlemmar för att de hade vänt sig till sin fackliga organisation. Vidare har organisationen påstått bl.a. att bolaget ställt som villkor för att arbetstagarna skulle få en anställning tills vidare att de gick över från den arbetstagarorganisation de var medlemmar i till den organisation som bolaget hade kollektivavtal med. Fråga om bolaget gjort sig skyldigt till föreningsrättskränkning. I andra hand fråga om bolaget vidtagit olovliga stridsåtgärder.

**ARBETSDOMSTOLEN**DOM  
2007-04-04  
StockholmDom nr 31/07  
Mål nr A 31/06**KÄRANDE**

Svenska Elektrikerförbundet, Box 1123, 111 81 STOCKHOLM  
Ombud: förbundsjuristen Robert Sjunnebo, LO-TCO Rättsskydd AB,  
Box 1155, 111 81 STOCKHOLM

**SVARANDE**

1. Teknikarbetsgivarna, Box 5510, 114 85 STOCKHOLM  
2. ITG Gruppen AB, 556584-5947, Utmarksvägen 21, 802 91 GÄVLE  
Ombud för 1 och 2: chefsjuristen Anders Weihe, Teknikarbetsgivarna,  
Box 5510, 114 85 STOCKHOLM

**SAKEN**

skadestånd på grund av föreningsrättskränkning m.m.

---

ITG Gruppen AB (bolaget) är medlem i Teknikarbetsgivarna och därigenom bundet av kollektivavtal med IF Metall. Svenska Elektrikerförbundet (elektrikerförbundet) är inte bundet av kollektivavtal i förhållande till bolaget. R.K., R.L., L.S., F.L., M.P. och H.L. har samtliga arbetat vid bolagets elektriska avdelning inom ramen för ett projekt som bolaget utförde på uppdrag av AB Sandvik Materials Technology (Sandvik). De är samtliga medlemmar i elektrikerförbundet men har sysselsatts i arbete som regleras av Teknikavtalet Metall.

De berörda arbetstagarna har anställts hos bolaget vid olika tillfällen under år 2005. Arbetstagarna hade inledningsvis enbart visstidsanställningar, vilka kom att förlängas vid ett flertal tillfällen. Tre av arbetstagarna har fr.o.m. den 1 februari 2006 fått tillsvidareanställningar hos bolaget, medan de övriga tre arbetstagarnas visstidsanställningar i stället löpt ut utan att de anställts igen.

Mellan parterna har uppkommit tvist om bolaget har kränkt arbetstagarnas föreningsrätt genom att dels införa anställningsstopp för tillsvidareanställningar och i stället förlänga deras visstidsanställningar, dels utöva påtryckningar på dem att byta arbetstagarorganisation från elektrikerförbundet till IF Metall. För det fall föreningsrättskränkning inte kan anses ha varit för handen föreligger tvist om bolaget har vidtagit olovliga stridsåtgärder samt underlåtit att iakttä varselskyldighet.

Parterna har förhandlat i tvisten såväl lokalt som centralt utan att kunna enas.

Elektrikerförbundet har väckt talan mot arbetsgivarparterna och, såsom talan slutligt bestämts, yrkat att Arbetsdomstolen

1. förpliktar bolaget att till R.K. betala
  - a) ekonomiskt skadestånd med 11 040 kr för perioden den 16–31 januari 2006, 18 400 kr för februari 2006 och 7 360 kr för perioden den 1–12 mars 2006 jämte ränta enligt 6 § räntelagen på beloppen från den 25:e i respektive månad, samt med 4 416 kr avseende semesterersättning för perioden den 16 januari–12 mars 2006 jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 15 oktober 2006,
  - b) allmänt skadestånd med 150 000 kr,
2. förpliktar bolaget att till R.L. betala
  - a) ekonomiskt skadestånd med 6 156 kr för perioden den 23–31 januari 2006, 7 160 kr för februari 2006 och 1 074 kr för perioden den 1–5 mars 2006, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på beloppen från den 25:e i respektive månad, samt med 3 856 kr avseende semesterersättning för perioden den 23 januari–5 mars 2006 jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 15 oktober 2006,
  - b) allmänt skadestånd med 150 000 kr,
3. förpliktar bolaget att till L.S. betala allmänt skadestånd med 100 000 kr,
4. förpliktar bolaget att till F.L. betala allmänt skadestånd med 100 000 kr,
5. förpliktar bolaget att till M.P. betala allmänt skadestånd med 100 000 kr,
6. förpliktar bolaget att till H.L. betala
  - a) ekonomiskt skadestånd med 4 296 kr för perioden den 16–31 januari 2006, 2 864 kr för perioden den 1–12 februari 2006, 700 kr för perioden den 13–28 februari 2006, 776 kr för mars 2006, 776 kr för april 2006, 776 kr för maj 2006, 776 kr för juni 2006, 776 kr för juli 2006, 776 kr för augusti 2006 och 406 kr för perioden den 1–15 september 2006, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på beloppen från den 25:e i respektive månad, samt med 2 570 kr avseende semesterersättning för perioden den 16 januari–12 februari 2006 jämte ränta enligt 6 § räntelagen på beloppet från den 15 oktober 2006, och 749 kr avseende semesterersättning för perioden den 13 februari–15 september 2006 jämte ränta enligt 6 § räntelagen på beloppet från den 15 oktober 2006,
  - b) allmänt skadestånd med 150 000 kr, samt
7. förpliktar bolaget att till elektrikerförbundet betala allmänt skadestånd med 250 000 kr.

Ränta har yrkats enligt 6 § räntelagen på de allmänna skadestånden från den 16 februari 2006, allt tills betalning sker.

För det fall Arbetsdomstolen skulle ogilla elektrikerförbundets yrkanden om skadestånd för brott mot 8 § medbestämmandelagen har elektrikerförbundet yrkat att Arbetsdomstolen skall förplikta bolaget att till elektrikerförbundet

betala allmänt skadestånd med 250 000 kr för olovlig stridsåtgärd samt med 100 000 kr för brott mot 45 § medbestämmandelagen.

Elektrikerförbundet har förbehållit sig rätten att återkomma med anspråk på ersättning avseende ekonomisk skada för tiden efter huvudförhandling i målet.

Arbetsgivarparterna har bestritt yrkandena. Inget skadeståndsbelopp har vitsordats som skäligt i och för sig. Beräkningarna av ekonomiskt skadestånd och ränta har vitsordats.

Elektrikerförbundet har under målets handläggning återkallat talan i den del som har gällt arbetstagarna R.E., L.L., N.B. och F.E.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Till utveckling av sin talan har parterna anfört i huvudsak följande.

### **Elektrikerförbundet**

#### *Bakgrund och händelseförlopp*

I början av 2000-talet bildades en ny del inom bolaget, benämnd ITG Electro, som skulle utföra elektriska installationer och därmed ha elektriker anställda. Med anledning av att bolaget sålunda bedriver även installationsverksamhet har avtalsrätten vid bolaget diskuterats mellan elektrikerförbundet, IF Metall och bolaget. Sådana förhandlingar har ägt rum mellan elektrikerförbundet och IF Metall under år 2000 samt mellan bolaget, elektrikerförbundet och IF Metall år 2002. Vid dessa förhandlingar tillbakavisade såväl bolaget som IF Metall elektrikerförbundets argumentation om att bolagets verksamhet inom affärsområdet ITG Electro skulle vara att hänföra till installationsavtalet. Efter år 2002 har avtalsrätten vid bolaget diskuterats mellan elektrikerförbundet och IF Metall. Elektrikerförbundet har dock inte ställt krav på kollektivavtal gentemot bolaget. Det förhållandet att avtalsrätten har diskuterats vid bolaget har emellertid medfört att bolaget varit mycket angeläget om att personalen inom affärsområdet ITG Electro skulle organisera sig i IF Metall och inte i elektrikerförbundet. Anledningen till detta är att man på så sätt velat undvika diskussioner om avtalsrätten vid bolaget.

Från och med den 10 augusti 2005 tog bolaget över en rad olika elektriska arbeten vid Sandviks verksamhet i Sandviken. Utgångspunkten för avtalsförhållandet mellan bolaget och Sandvik var att avtalet skulle gälla till och med årsskiftet 2008. Bolaget hade ett stort behov av att anställa elektriker för detta arbete. Det var i det sammanhanget som de i tvisten aktuella medlemmarna i elektrikerförbundet anställdes hos bolaget. Arbetet som utfördes vid Sandvik kom att benämnas ”projekt ELSAN”.

Elektrikerförbundets medlemmar har från det att de blev anställda hos bolaget utsatts för enträgna önskemål från bolagets och IF Metalls sida om

att byta facklig organisation och gå med i IF Metall. Mot bakgrund av de diskussioner som tidigare förts om avtalsstillhörigheten vid bolaget har bolaget och IF Metall haft ett gemensamt intresse av att de arbetstagare som var medlemmar i elektrikerförbundet i stället skulle bli medlemmar i IF Metall.

Elektrikerförbundets medlemmar har innehaft flera på varandra följande visstidsanställningar med i huvudsak mycket korta anställningstider. Visstidsanställningarna har möjliggjorts genom att bolaget och IF Metall i enlighet med Teknikavtalet Metall träffat kollektivavtal om denna anställningsform. Inte mindre än fem sådana lokala överenskommelser har ingåtts mellan bolaget och IF Metall. I ett protokoll den 16 augusti 2005, som upptar en sådan överenskommelse, anges i § 2 att ett önskemål från både IF Metall och bolaget var att all kollektivpersonal var ansluten till IF Metall.

Elektrikerförbundets ombudsman P.J. har under den aktuella perioden kontaktats av elektrikerförbundets medlemmar. Vid dessa kontakter har framkommit att medlemmarna utsatts för enträgna önskemål från bolagets och IF Metalls sida om att ett byte av arbetstagarorganisation till IF Metall skulle ske. Under kontakterna har även framkommit att bolaget framställt uttryckliga krav på ett sådant byte. Vidare har medlemmarna vid sina kontakter med elektrikerförbundet uttryckt oro över hur visstidsanställningarna har förlängts och hur lönesystemet vid bolaget egentligen var uppbyggt. Mot bakgrund av denna oro krävde P.J. för elektrikerförbundets räkning att få företräda medlemmarna vid förhandlingarna om det lönesystem som skulle gälla vid bolaget. Detta krav fördes fram vid en förhandling den 25 augusti 2005 mellan bolaget och elektrikerförbundets avdelning i Gävle. Av förhandlingsprotokollet framgår att kravet tillbakavisades och att man från bolagets sida klagade på att förhandlingarna i lönesystemfrågan skulle fortsätta med IF Metalls verkstadsklubb. Anledningen till elektrikerförbundets önskemål om att få företräda sina medlemmar var att få möjlighet att reda ut oklarheter i det lönesystem som bolaget hade föreslagit. Elektrikerförbundet framförde alltså inte något krav på att vara kollektivavtalspart, utan enbart ett krav på att få företräda sina medlemmar i en för dem viktig fråga.

Ombudsmannen P.J. besökte även bolaget den 25 oktober 2005 för att träffa elektrikerförbundets medlemmar. Anledningen till besöket var medlemmarnas oro för hur deras visstidsanställningar skulle komma att förlängas. P.J. förvägrades emellertid tillträde till möteslokalen för att företräda medlemmarna under deras diskussioner med företrädare för bolaget.

Som ett svar på elektrikerförbundets försök att få företräda sina medlemmar träffade bolaget och IF Metall en överenskommelse om anställningsstopp hos bolaget. Av ett protokoll avseende en förhandling den 24 oktober 2005 mellan bolaget och IF Metalls verkstadsklubb framgår att bolaget hade kallat till förhandlingen då man fått information om att elektrikerförbundet gjorde anspråk på kollektivavtal för personal i projektet ELSAN hos Sandvik. Bolaget och verkstadsklubben var överens om att avtalsproblem hade uppstått eftersom bolaget inte visste vilket förbund som skulle komma att vara

avtalspart på arbetsplatsen i framtiden. Bolaget och verkstadsklubben träffade därför en överenskommelse om att införa anställningsstopp med omedelbar verkan. Enligt protokollet innebar anställningsstoppet att ingen personal i projektet skulle få tillsvidareanställning och att det skulle kvarstå till dess att avtalspart för bolaget hade klarlagts. Vidare framgår att parterna var överens om att visstidsanställningarna skulle förlängas veckovis. Under november 2005 utfärdade bolaget även ett personalmeddelande där det angavs att bolaget, på grund av elektrikerförbundets begäran om att vara avtalspartner för arbeten i projekt ELSAN, inte hade någon möjlighet att tillsvidareanställa någon.

Bolagets åtgärd att införa ett anställningsstopp har varit till skada för elektrikerförbundets medlemmar. Åtgärden vidtogs för att medlemmarna hade kontaktat elektrikerförbundet, och därmed utnyttjat sin föreningsrätt, samt för att elektrikerförbundet efter denna kontakt framfört till bolaget att förbundet önskade företräda sina medlemmar vid förhandlingar med bolaget. Bolaget har genom anställningsstoppet kränkt medlemmarnas och elektrikerförbundets föreningsrätt. Genom bolagets agerande har elektrikerförbundets medlemmar fått uppfattningen att byte av arbetstagarorganisation till IF Metall var en förutsättning för att erhålla en tillsvidareanställning hos bolaget. Detta intryck har förstärkts av att bolaget under hösten 2005 erbjudit en medlem i IF Metall, M.F., en tillsvidareanställning utan att lämna något liknande erbjudande till någon av elektrikerförbundets medlemmar.

Att ett organisationsbyte till IF Metall var en förutsättning för att elektrikerförbundets medlemmar skulle få tillsvidareanställningar har vid ett flertal tillfällen framställts ännu tydligare. Under ett informationsmöte den 10 januari 2006 sade bolagets företrädare uttryckligen att ett organisationsbyte var en förutsättning för att erhålla en tillsvidareanställning. Vid mötet uppgavs att det fanns åtta lediga arbeten hos bolaget som skulle tillsättas med tillsvidareanställd personal. Det fanns alltså färre antal platser lediga än antalet berörda medlemmar. Detta satte press på medlemmarna. Under mötet kritiserade bolagets företrädare även elektrikerförbundet.

Företrädare för bolaget har även efter mötet den 10 januari 2006 vid följande tillfällen upprepat det uttryckliga kravet på byte av organisation till IF Metall som en förutsättning för att få en tillsvidareanställning. Någon gång i januari 2006 skedde detta vid samtal mellan bolagets företrädare S.S. och L.S. respektive M.P. Samtalen ägde rum i S.S:s bil som hade parkerats utanför arbetstagarnas arbetsplats. Även H.L. fick samma besked då han efter mötet den 10 januari blev uppringd av S.S. Kravet på organisationsbyte för att få en tillsvidareanställning framställdes även i samband med att elektrikerförbundets medlemmar M.P., L.S. och F.L. fick sina tillsvidareanställningar fr.o.m. den 1 februari 2006. Då arbetstagarna nekade att byta arbetstagarorganisation fränföll bolaget emellertid detta krav och de tillsvidareanställdes alltså trots att de kvarstod som medlemmar i elektrikerförbundet.

Bolaget har vid de efterföljande tvisteförhandlingarna anfört att anledningen till att elektrikerförbundets medlemmar anställdes för viss tid och inte tills-

vidare var att det enligt bolaget hade funnits en strid om avtalstillhörigheten vid bolaget. Bolaget har dock vitsordat att det är enbart elektrikerförbundets medlemmar som har visstidsanställts inom projekt ELSAN. Elektrikerförbundets medlemmar har alltså särbehandlats med anledning av sitt medlemskap.

Innan bolaget frånföll kravet på organisationsbyte som förutsättning för att få en tillsvidareanställning löpte R.L:s, H.L:s och R.K:s visstidsanställningar ut. Någon förlängning av deras visstidsanställningar skedde inte och de blev inte heller erbjudna anställning tills vidare.

### *Sammanfattning av grunderna för talan*

#### Föreningsrättskränkning

Bolaget har dels vidtagit åtgärder till skada för arbetstagarna för att dessa kontaktat sin fackliga organisation, dels vidtagit åtgärder i syfte att förmå arbetstagarna att inte utnyttja sin föreningsrätt. De åtgärder som avses är beslutet den 24 oktober 2005 om anställningsstopp inom projekt ELSAN samt de uttalanden som skedde under informationsmötet den 10 januari 2006, under S.S:s telefonsamtal med H.L. i januari 2006, under det möte mellan på ena sidan S.S. och på andra sidan M.P. respektive L.S. som ägde rum i S.S:s bil i januari 2006 och slutligen uttalandena i samband med att M.P., L.S. och F.L. den 31 januari 2006 undertecknade avtalen om tillsvidareanställning. Genom sitt agerande har bolaget kränkt medlemmarnas och elektrikerförbundets föreningsrätt och är därmed skyldigt att betala allmänt skadestånd.

R.L., H.L. och R.K. har genom bolagets föreningsrättskränkning förorsakats ekonomisk skada eftersom de på grund av sitt medlemskap i elektrikerförbundet inte fått tillsvidareanställningar. Bolaget är därmed skyldigt att betala ekonomiskt skadestånd till dem. Elektrikerförbundet bestrider i denna del att deras anställningar avslutades därför att det förelåg arbetsbrist i bolaget. Vid tidpunkten fanns det ett stort behov av arbetskraft. H.L. hade då längst anställningstid av elektrikerförbundets medlemmar. I sammanhanget kan även tilläggas att R.L. och H.L. var de personer som tydligast motsatte sig byte av medlemskap till IF Metall. Elektrikerförbundet vitsordar dock att det uppstått arbetsbrist vid bolaget efter det att tvisten uppkommit. R.L:s, H.L:s samt R.K:s anställningar skulle därmed under alla omständigheter ha upphört den 15 september 2006.

#### Olovliga stridsåtgärder och varselskyldighet

För det fall bolaget inte anses ha kränkt elektrikerförbundets och medlemmarnas föreningsrätt görs gällande att bolaget vid de aktuella tillfällena vidtagit olovliga stridsåtgärder. Stridsåtgärderna har inte beslutats i behörig ordning och är därför otillåtna. Vidare har inte bolaget inför vidtagandet av varje stridsåtgärd varslat elektrikerförbundet. Stridsåtgärderna kan betecknas som arbetsinställelser från bolagets sida, dvs. lockouter. Arbetstagarna förhindrades genom bolagets åtgärder att få tillsvidareanställningar. De fick

därmed nöja sig med tidsbegränsade anställningar vars förlängningar var osäkra. Därmed nekades de genom bolagets åtgärder rätt till arbete efter det att visstidsanställningarna hade löpt ut. Bolagets beslut att vidta stridsåtgärder skulle ha underställts beslut av Teknikarbetsgivarna, vilket följer av dess stadgar. För det fall bolaget haft rätt att självt fatta beslut om stridsåtgärder görs gällande att även detta beslut inte har fattats i behörig ordning. De upprepade kraven på organisationsbyte till IF Metall har inte varit föremål för formellt beslut i bolagets styrelse. Även om en tillåten stridsåtgärd har vidtagits har bolaget under alla förhållanden inte varslat dessförinnan.

### Preskriptionsfrågan

Arbetsgivarparterna gör i tvisten gällande att elektrikerförbundets talan rörande olovliga stridsåtgärder är preskriberad. Denna invändning har emellertid framställts för sent. I ansökan om tilläggsstämning daterad den 24 mars 2006 gjorde elektrikerförbundet gällande att bolaget hade vidtagit olovliga stridsåtgärder och hänförde sig till de åtgärder som presenterats i den ursprungliga stämningsansökningen om påstådd föreningsrättskränkning. Elektrikerförbundet angav i sin tilläggsstämning även att det var fråga om flera stridsåtgärder. Arbetsgivarparterna gjorde inte i sitt skriftliga svaromål med anledning av tilläggsstämningen någon invändning om preskription. Det skedde först i samband med den muntliga förberedelsen den 7 juni 2006, vilket följaktligen är för sent.

### **Arbetsgivarparterna**

#### *Bakgrund och händelseförlopp*

Projektet ELSAN påbörjades i maj 2005. Det skulle efter hand utvärderas vilket ledde till att det senare kom att avvecklas. Något bindande avtal till år 2008 fanns alltså inte. Bolaget hade en överenskommelse med Sandvik om att på prov arbeta enligt en modell som innebar att bolaget fick betalt enligt en fast "tidlista" och efter en viss taxa. Av denna anledning var det viktigt för bolaget att koppla detta affärsavtal till ett för avtalet anpassat lönesystem, ett ackordssystem. Bolaget erbjöd de anställda att arbeta på s.k. rakt ackord enligt Teknikavtalet Metall. Detta avvisades emellertid av de anställda. I samband härmed erbjöds även tillsvidareanställningar, men de anställda tackade nej med hänvisning till att de inte ville arbeta på rakt ackord. De avböjde även att prova systemet under tillsvidareanställning med hänvisning till den längre karenstid de skulle erhålla vid en uppsägning från en sådan anställning. Förhandlingarna rörande lönesystemet kom i stället att fortsätta.

Den 21 oktober 2005 kom bolaget och IF Metalls verkstadsklubb överens om ett s.k. blandackord, vilket innebar att lönen skulle bestå av en fast del om 80 procent och en rörlig del om 20 procent. För att kunna bedöma affärsmässigheten i avtalet var det viktigt för bolaget att veta hur lönerna skulle betalas och vilka arbetstider som skulle gälla. Ett problem var dock att det hos bolaget uppkom osäkerhet om vilket avtal som skulle tillämpas vid bolaget, på grund av att elektrikerförbundet hade framställt krav på att vara avtalspart. Att sådana krav framställdes framgår dels av förhandlingsproto-

koll daterat den 25 augusti 2005, dels av att företrädare för IF Metall och elektrikerförbundet besökte bolaget för att utreda avtalsrättsfrågan. Utredningen ledde sedermera fram till att det är IF Metall som har avtalsrätten.

Elektrikerförbundet gjorde den 24 oktober 2005 klart för bolaget att den överenskommelse som bolaget hade träffat med IF Metall om ett s.k. blandackord var ogiltig och att den inte skulle kunna tillämpas för de anställda. Enligt elektrikerförbundet skulle de anställdas villkor i stället följa installationsavtalet. Med anledning av detta tillkännagivande erbjöd bolaget vid ett informationsmöte den 24 oktober 2005 på arbetsplatsen i Sandvik de anställda tillsvidareanställning. De anställda tackade nej med hänvisning till att de var missnöjda med överenskommelsen om blandackord och därför inte ville acceptera erbjudandet om tillsvidareanställning. Det hade bl.a. sin orsak i att en uppsägning från en tillsvidareanställning skulle leda till en längre karenstid för rätt till arbetslöshetsersättning än om uppsägningen skedde från en visstidsanställning. Eftersom det fanns missnöje med löneformerna ville de anställda därför inte ha en tillsvidareanställning.

När S.S. den 24 oktober 2005 återkom till bolagets kontor i Gävle och redogjorde för att elektrikerförbundet hade hävdade att överenskommelsen mellan IF Metalls verkstadsklubb och bolaget var ogiltig tog bolaget kontakt med IF Metalls avdelningsombudsman Pe.J. Denne bekräftade då att det var riktigt att elektrikerförbundet hade gjort anspråk på avtalsrätten och att det därmed var oklart vilka villkor som skulle komma att gälla inom ramen för projekt ELSAN. Detta resulterade i en besvärlig situation för bolaget eftersom denna oklarhet gjorde att det inte gick att beräkna arbetstidskostnaderna. Pe.J. var införstådd med denna problematik. Mot den här bakgrunden kallade bolaget den 24 oktober 2005 verkstadsklubben till överläggningar för att diskutera med verkstadsklubben om vilket avtal som skulle komma att gälla i projekt ELSAN.

Verkstadsklubben och bolaget var alltså överens om att avtalsproblem hade uppstått då bolaget inte visste vem som var ”rätt” avtalspart på arbetsplatsen. Mot den här bakgrunden kom parterna överens om ett status quo, dvs. de skulle avvakta till dess avtalsproblematiken hade klarlagts och de anställda skulle till dess fortsätta att vara visstidsanställda. Det var även det råd som bolaget hade fått av IF Metalls ombudsman Pe.J.

Under förhandlingarna om ett rörligt lönesystem hade de anställda upprepade gånger framfört synpunkter och klagomål. Både bolaget och verkstadsklubben var angelägna om att någon av de anställda i projekt ELSAN därför skulle delta i förhandlingarna. På det sättet skulle de få en bättre insyn och kunna få och förmedla synpunkter samt reda ut anledningarna till det missnöje som fanns bland de anställda. M.B. från verkstadsklubben hade uppfattningen att en av de anställda i projekt ELSAN borde få uppgiften som facklig förtroendeman och därmed delta i förhandlingarna. Förutsättningarna för att bli facklig förtroendeman i den lokala verkstadsklubben var dock, enligt M.B., att man också var medlem i IF Metall. M.B. har alltså försökt förmå någon som arbetade i projektet att gå med i IF Metall för att kunna ta på sig uppgiften som facklig förtroendeman. Från bolagets sida har man

också i ett antal samtal som initierats av klagomål från de anställda på det rörliga lönesystemet klargjort att om man vill vara med och påverka, sker det bäst genom att man är medlem i den fackliga organisation som för förhandlingarna om lönesystemet.

Med anledning av avtalsrättsfrågan besöktes bolaget under november 2005 av IF Metalls ombudsman D.D. I december 2005 kontaktade bolaget IF Metall för att undersöka om man hos förbundet hade kommit fram till något ställningstagande i frågan. Bolaget fick då ett muntligt besked att det var klart att avtalsrätten inom LO tillkom IF Metall och att bolaget därför inte behövde bekymra sig över frågan om vilka anställningsvillkor som skulle komma att gälla för de anställda. Bolaget begärde att få ett skriftligt besked om detta från IF Metall. Enligt uppgift från IF Metall kunde denna begäran emellertid inte tillgodoses eftersom frågan formellt inte hade anhängiggjorts i LO:s styrelse i den s.k. gränsdragningsskiljenämnden inom LO. För att ändå vara på säkra sidan skickades från bolaget en skriftlig bekräftelse till IF Metall om de muntliga besked som hade erhållits därifrån. Anledningen till det var att ge IF Metall möjlighet att reagera för det fall bolaget hade missuppfattat någonting i det muntliga beskedet. Någon sådan reaktion kom inte, varför bolaget ansåg att det därmed var klarlagt vad som fortsättningsvis skulle komma att gälla i fråga om de anställdas villkor.

Bolaget avsåg att tillsvidareanställa den visstidsanställda personalen när frågan om avtalsrätten var klarlagt. Förhandlingen om tillsvidareanställningarna hölls den 4 januari 2006. I protokollet från förhandlingen finns antecknat att bolaget hade kallat den lokala verkstadsklubben till överläggningar avseende tillsvidareanställning av personalen i projekt ELSAN sedan D.D. bekräftat att det var IF Metalls avtal som skulle gälla på arbetsplatsen. Vid förhandlingen gick parterna igenom vilket behov av arbetskraft som förelåg på arbetsplatsen. En överenskommelse träffades därefter mellan bolaget och verkstadsklubben om att sju personer skulle tillsvidareanställas och att två personer skulle erbjudas förlängning av sina visstidsanställningar. Vidare konstaterades att tre personer var övertaliga. Att arbetskraftsbehovet hade minskat berodde dels på arbetets omfattning, dels på det faktum att två personer som redan var tillsvidareanställda hos bolaget hade slutfört sina uppdrag i ett annat projekt och nu fanns tillgängliga för arbete i projekt ELSAN. Urvalet av de personer som erbjöds tillsvidareanställning skedde efter sedvanliga kriterier på arbetsmarknaden. R.L:s, H.L:s och R.K:s anställningar löpte ut närmast i tiden efter överenskommelsen, vilket var ett av skälen för att inte erbjuda dem tillsvidareanställning.

Den 10 januari 2006 kallade bolaget de anställda i projektet till ett informationsmöte. Vid detta möte har ingen av bolagets företrädare framfört att det skulle vara ett villkor för att erhålla en anställning tillsvidare att de anställda gick över till IF Metall. I stället redogjorde företrädare från bolaget för den överenskommelse som hade träffats med verkstadsklubben. Därefter gavs verkstadsklubbens representant tillfälle att redovisa överenskommelsen om löneform. S.H. från bolaget fick vid mötet en fråga från någon av deltagarna om det var ett krav på medlemskap i IF Metall för att kunna erhålla en tillsvidareanställning. S.H. besvarade frågan nekande och klargjorde att det

var tillåtet att vara med i vilken organisation man ville. Samtidigt redogjorde han för att det var klarlagt att avtalsrätten tillkom IF Metall och att det alltså var Teknikavtalet Metall som skulle komma att tillämpas. Han tillade att det därför, enligt hans uppfattning, var lämpligt att som anställd vara med i IF Metall om man ville kunna påverka och delta i förhandlingar om anställningsvillkor och andra frågor vid bolaget.

Den 31 januari 2006 skrev R.E., F.E., M.U., L.S., F.L. och M.P. under sina avtal om tillsvidareanställning. L.L. och N.B. fick sina tillsvidareanställningar den 6 mars 2006. När anställningsavtalen undertecknades var S.S. och M.B. närvarande, liksom sannolikt även R.N., som är skyddsombud. Bolaget har som praxis att representanter för verkstadsklubben är närvarande när en person blir tillsvidareanställd för att verkstadsklubben då skall kunna presentera sin verksamhet för den anställde. Vid de tillfällen det är fråga om här tillfrågade dessutom M.B. på nytt de som anställdes om någon kunde tänka sig att bli facklig förtroendeman för IF Metall för att på så sätt kunna företräda de anställdas intressen i projekt ELSAN. Någon av dem som anställdes, sannolikt M.P., blev då upprörd och frågade i sin tur M.B. om detta var ett villkor för att få anställning. S.S. svarade då att det inte var ett villkor för att få anställning. Samtliga anställningsavtal har även undertecknats utan att de anställda har förklarat sig villiga att byta facklig organisation eller har gjort detta.

#### *Sammanfattning av grunderna för talan*

##### Föreningsrättskränkning

Bolaget har inte gjort sig skyldigt till någon föreningsrättskränkning.

Bolagets företrädare har inte vid något tillfälle uttalat att ett villkor för att få anställning tillsvidare hos bolaget var att arbetstagarna blev medlemmar i IF Metall i stället för i elektrikerförbundet. Bolaget har faktiskt också tillsvidareanställt medlemmar i elektrikerförbundet som omfattas av talan i målet. Bolaget har även tidigare tillsvidareanställt personer som varit medlemmar i andra arbetstagarorganisationer än IF Metall, däribland elektrikerförbundet. Det finns alltså ingen grund för påståendet att bolaget har ställt medlemskap i IF Metall som villkor för att få en tillsvidareanställning.

De uttalanden som har förekommit från bolagets sida, nämligen att det är fördelaktigt om någon av de anställda i projektet ELSAN deltar i förhandlingar och att möjligheten för dem att påverka är störst som medlem i IF Metall, eftersom det är IF Metalls verkstadsklubb som är bolagets motpart i förhandlingarna, kan inte vara föreningsrättskränkande åtgärder.

Det förhållandet att bolaget efter överenskommelse med verkstadsklubben beslutat om anställningsstopp och träffat kollektivavtal om fortsatta visstidsanställningar är inte heller någon föreningsrättskränkning. Förhållandet måste bedömas mot bakgrund av att bolaget och IF Metall, såväl avdelningen som verkstadsklubben, hade uppfattningen att det på grund av de oklarheter

om avtalsrätten som hade uppstått till följd av elektrikerförbundets krav om kollektivavtal inte gick att bedöma vilka anställningsvillkor som skulle komma att gälla för de anställda. Därmed kunde bolaget inte heller fullt ut bedöma projektet ELSAN företagsekonomiskt. Det fanns alltså helt sakliga skäl för det tillfälliga anställningsstoppet och något föreningsrättskränkande syfte med detta har inte funnits. Meddelandet till personalen om det överenskomna anställningsstoppet kan över huvud taget inte betraktas som en åtgärd i lagens mening.

Det har inte funnits utrymme vid bolaget för ytterligare tillsvidareanställningar än de som faktiskt har skett. Det är ostridigt att arbetsbrist har funnits fr.o.m. den 15 september 2006, men det förelåg arbetsbrist redan dessförinnan. Det har således inte funnits utrymme för att bereda R.L., H.L. och R.K. fortsatt anställning efter det att deras respektive visstidsanställning löpte ut. Därmed är de inte heller berättigade till ekonomiskt skadestånd. Detta gäller även om Arbetsdomstolen skulle finna att bolaget gjort sig skyldigt till föreningsrättskränkning gentemot någon av dessa personer.

#### Olovliga stridsåtgärder och varselskyldighet

Bolaget har inte vidtagit några stridsåtgärder. Det är förenligt med såväl lag som kollektivavtal att förlänga en visstidsanställning och det kan inte anses utgöra en stridsåtgärd. Bolaget har dels erbjudit de anställda tillsvidareanställning, vilket de tackat nej till, dels har bakgrunden till överenskommelsen den 24 oktober 2005 med IF Metall om visstidsanställning klargjorts. Bestämmelserna i 41 § medbestämmandelagen är tillämpliga enbart mellan parter som är bundna av kollektivavtal. Av 2 kap. 17 § regeringsformen följer att berättigad att vidta stridsåtgärder är arbetsgivare, förening av arbetsgivare och förening av arbetstagare. Om något agerande från bolagets sida skulle betraktas som en stridsåtgärd kan konstateras att bolaget är en arbetsgivare och därmed behörigt att fatta beslut om stridsåtgärder. Det finns alltså ingen grund för att påstå att åtgärderna inte har fattats i behörig ordning. Elektrikerförbundet har åberopat Teknikarbetsgivarnas stadgar och gjort gällande att bolagets agerande varit att beteckna som en lockout. De interna stadgarna för Teknikarbetsgivarna har inte någon betydelse för frågan om åtgärderna är beslutade i behörig ordning. – Då bolagets agerande inte i något avseende utgjort någon stridsåtgärd föreligger redan därmed inte heller något brott mot varselskyldigheten.

#### Preskription

Arbetsgivarparterna vidhåller att elektrikerförbundets talan om otillåtna stridsåtgärder som hänför sig till påstådda åtgärder som vidtagits mer än tre månader före ingivandet av ansökan om tilläggstämning är preskriberad. Talan är preskriberad såvitt den hänför sig till förhandlingen den 24 oktober 2005 mellan IF Metalls verkstadsklubb och bolaget. Av ansökan om tilläggstämning gick inte att utläsa vad elektrikerförbundet syftade på som olovliga stridsåtgärder, utan det preciserades först vid den muntliga förberedelsen i målet, då arbetsgivarparterna framställde sin invändning om preskription.

## **Domskäl**

### *Twisten*

Twisten rör ett antal medlemmar i elektrikerförbundet som under en tid innehaft flera på varandra följande visstidsanställningar hos bolaget. Elektrikerförbundet har gjort gällande i första hand att bolagets agerande att med verkan för dessa medlemmar besluta om stopp för tillsvidareanställningar samt visst annat agerande från bolagets sida inneburit föreningsrättskränkningar. Enligt elektrikerförbundet har bolaget dels vidtagit åtgärderna till skada för arbetstagarna för att dessa kontaktat sin fackliga organisation, dels vidtagit dessa i syfte att förmå arbetstagarna att inte utnyttja sin föreningsrätt. I andra hand har elektrikerförbundet gjort gällande att bolaget genom sitt agerande vidtagit olovliga stridsåtgärder samt att bolaget underlåtit att varsla elektrikerförbundet om stridsåtgärderna.

Arbetsgivarparternas ståndpunkt är att bolaget inte har gjort sig skyldigt vare sig till föreningsrättskränkning eller till olovliga stridsåtgärder och inte heller till brott mot varselreglerna. Vidare har arbetsgivarparterna invänt att elektrikerförbundets talan avseende olovliga stridsåtgärder till viss del är preskriberad.

Elektrikerförbundet har med avseende på preskriptionsinvändningen i sin tur invänt att den framförts för sent.

### *Utredningen*

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på elektrikerförbundets begäran hållits förhör under sanningsförsäkran med de berörda medlemmarna R.K., R.L., L.S., F.L., M.P. och H.L. samt vittnesförhör med P.J., ombudsman i elektrikerförbundet. På arbetsgivarparternas begäran har hållits förhör under sanningsförsäkran med bolagets VD och delägare S.H. Vidare har på arbetsgivarparternas begäran hållits vittnesförhör med S.S., personalansvarig i bolaget, H.H., anställd i bolaget och ansvarig för i tvisten aktuella avtalsförhandlingar samt med M.B., ordförande i IF Metalls verkstadsklubb vid bolaget. Elektrikerförbundet har även åberopat viss skriftlig bevisning.

### *Bakgrund – frågan om föreningsrättskränkning*

Den första frågan Arbetsdomstolen har att ta ställning till är om bolaget har gjort sig skyldigt till föreningsrättskränkning.

Enligt 8 § första stycket medbestämmandelagen skall föreningsrätten lämnas okränkta. Kränkning av föreningsrätten föreligger, om någon på arbetsgivar- eller arbetstagsidan vidtar åtgärd till skada för någon på andra sidan för att denne har utnyttjat sin föreningsrätt eller om någon på ena sidan vidtar åtgärd mot någon på andra sidan i syfte att förmå denne att inte utnyttja sin

föreningsrätt. Det krävs således att såväl en föreningsrättskränkande åtgärd har vidtagits som att åtgärden haft ett föreningsrättskränkande syfte.

Om det är tvistigt om det över huvud taget har vidtagits någon åtgärd som kan innefatta en föreningsrättskränkning har den part som grundar sin talan på den påstådda åtgärden att enligt vanliga regler för beviskyldighet styrka att åtgärden har vidtagits. Arbetsdomstolen har således först att ta ställning till om elektrikerförbundet styrkt att bolaget har handlat på det sätt som påståtts, vilket till stora delar har bestritts av arbetsgivarparterna. När det gäller frågan om själva syftet med åtgärden varit föreningsrättskränkande brukar Arbetsdomstolen däremot göra en uppdelning av bevisbördan. I mål om kränkning av en arbetstagers föreningsrätt innebär den praxis som har utvecklats att det inledningsvis ankommer på arbetstagarparten att visa sannolika skäl för att en kränkning av föreningsrätten har förekommit. För det fall arbetstagarparten lyckas visa detta ankommer det därefter på arbetsgivaren att styrka att han haft skälig orsak till sin åtgärd oberoende av föreningsrättsfrågan (se t.ex. AD 2002 nr 6 med däri gjorda hänvisningar).

Elektrikerförbundet har gjort gällande att bolaget har gjort sig skyldigt till föreningsrättskränkning genom följande handlande. Dels genom att den 24 oktober 2005 besluta om att inom projekt ELSAN införa ett anställningsstopp med den innebörden att ingen skulle anställas tills vidare i projektet utan i stället erbjudas visstidsanställningar med förlängningar efter hand. Dels genom vad som uttalats vid följande tillfällen, nämligen under ett informationsmöte den 10 januari 2006, under S.S:s telefonsamtal med H.L. i januari 2006, under sammanträffanden mellan på ena sidan S.S. och på andra sidan M.P. respektive L.S. som ägde rum i S.S:s bil under januari 2006 samt i samband med att M.P., L.S. och F.L. den 31 januari 2006 undertecknade sina anställningsavtal om anställning tillsvidare.

Arbetsdomstolen behandlar inledningsvis under egna rubriker vad som framkommit om de skilda händelserna.

#### *Anställningsstoppet*

De påståenden som elektrikerförbundet har gjort i denna del är i allt väsentligt ostridiga. Sålunda har följande framkommit. I anslutning till att arbetet i projekt ELSAN skulle påbörjas blev de aktuella arbetstagarna visstidsanställda enligt en lokal överenskommelse den 4 maj 2005 mellan bolaget och verkstadsklubben vid bolaget. Den lokala överenskommelsen har träffats enligt bestämmelser i Teknikavtalet Metall. Vidare är klarlagt att de anställdas visstidsanställningar förlängdes ett flertal gånger under år 2005 och under inledningen av år 2006. Den 24 oktober 2005 träffade bolaget och verkstadsklubben en lokal överenskommelse om ett övergående s.k. anställningsstopp som innebar att ingen personal i projektet skulle få tillsvidareanställning utan de anställda skulle erbjudas förlängning av sina visstidsanställningar veckovis. Under november 2005 sände bolaget ut ett personalmeddelande i vilket angavs att bolaget, på grund av elektrikerförbundets begäran om att vara avtalspartner för arbeten i projekt ELSAN, för närvarande inte hade möjlighet att tillsvidareanställa någon, varför visstids-

anställningarna skulle komma att förlängas. Av de i målet alltså aktuella arbetstagarna anställdes L.S., F.L. och M.P. tills vidare den 31 januari 2006 medan H.L., R.L. och R.K. inte blev fortsatt anställda sedan tiden för deras respektive visstidsanställningar hade löpt ut.

I denna del finner Arbetsdomstolen således klarlagt att bolaget den 24 oktober 2005 införde anställningsstopp för tillsvidareanställning, att arbetstagarna i stället löpande kom att visstidsanställas under en period som för en del av dem sträckte sig in på år 2006 samt att en del därefter blev tillsvidareanställda medan tre av de i målet aktuella arbetstagarna inte fick fortsatt anställning.

#### *Informationsmötet den 10 januari 2006*

Av utredningen framgår att det den 10 januari 2006 ägde rum ett informationsmöte där bl.a. S.S., S.H. och H.H. från bolaget samt M.B. från verkstadsklubben och de aktuella arbetstagarna deltog. Det är vidare klarlagt att bolagsföreträdarna vid mötet förklarade att det var aktuellt att tillsvidareanställa sju eller åtta av medarbetarna i projekt ELSAN.

Elektrikerförbundet har i denna del gjort gällande att bolagets företrädare under mötet uppgav att ett byte till IF Metall var nödvändigt för att erhålla en tillsvidareanställning. Elektrikerförbundet har vidare hävdade bl.a. att arbetstagarna därvid utsattes för press genom att bolagets företrädare uppgav att antalet tillsvidareanställningar var lägre än det antal medlemmar i elektrikerförbundet som vid tidpunkten för mötet hade sina anställningar i projektet. Arbetsgivarparterna har bestritt att bolagets företrädare skulle ha uttalat att ett villkor för att erhålla en tillsvidareanställning var att de anställda gick över till IF Metall. Enligt arbetsgivarparterna har bolagets företrädare i stället förklarat att de tilltänkta anställningarna var resultatet av en överläggning med IF Metall och i enlighet med den tidigare träffade överenskommelsen som även innefattade att tillsvidareanställningar skulle ske sedan avtalsfrågan hade klarlagts.

Som ovan konstaterats är det elektrikerförbundet som har bevisbördan för att sådana uttalanden gjorts som påstås. R.K., R.L., L.S. och H.L. har samstämmt uppgett att bolagets företrädare vid mötet den 10 januari 2006 uttalade att en förutsättning för att få någon av tillsvidareanställningarna var att arbetstagarna gick över till IF Metall. De har dock lämnat olika uppgifter om det var S.H. eller S.S. som gjorde uttalandena. S.H., S.S. och H.H. har på sin sida uppgett att S.H. under mötet informerade om att det numera var klarlagt att det var Teknikavtalet Metall som skulle komma att gälla. Vidare har de uppgett att en av arbetstagarna frågade om det krävdes medlemskap i IF Metall för att erhålla en tillsvidareanställning och att S.H. då svarade att de fick vara med i vilken facklig organisation de ville. S.H. och H.H. har uppgett att S.H. tillade att det var IF Metall som gällde om de ville vara med och påverka.

Det har sålunda lämnats motstridiga uppgifter kring vad som sades på mötet från bolagsföreträdarnas sida i frågan om medlemskap i IF Metall krävdes

för att få en tillsvidareanställning. Vid sådant förhållande – och då det inte i övrigt finns någon annan bevisning som talar för att elektrikerförbundets ståndpunkt är den riktiga – finner Arbetsdomstolen att elektrikerförbundet inte lyckats styrka sina påståenden i denna del. Domstolen finner alltså inte styrkt att bolagsföreträdarna på mötet den 10 januari 2006 krävde att arbetstagarna skulle bli medlemmar i IF Metall för att kunna få en tillsvidareanställning.

*Telefonsamtalet mellan H.L. och S.S.*

I målet är klarlagt att H.L., efter det att mötet den 10 januari 2006 hade ägt rum, blev uppringd av S.S. I denna del har elektrikerförbundet gjort gällande att S.S. vid telefonsamtalet uttalade att en förutsättning för att erhålla en tillsvidareanställning vid bolaget var att byta facklig organisation från elektrikerförbundet till IF Metall. Arbetsgivarparterna har tillbakavisat att något sådant krav framfördes från S.S.

H.L. har uppgett att S.S. ringde upp honom och erbjöd honom en tillsvidareanställning under den förutsättningen att han gick med i IF Metall. Han har vidare berättat att hans bror R.L. befann sig i rummet och måste ha hört vad som sades vid telefonsamtalet. R.L. har bekräftat att han stod bredvid H.L. när denne blev uppringd av S.S. R.L. har vidare uppgett att H.L. tackade ja till en fast anställning men att han tackade nej till att gå med i IF Metall. R.L. har vidgått att han inte hörde vad S.S. sade, men att han av H.L:s svar ändå förstod vad samtalet gällde. R.L. har även uppgett att H.L. senare under dagen blev uppringd av S.S. och att H.L. även då tackade nej till att gå med i IF Metall, varvid S.S. uppmanade H.L. att packa ihop sina saker eftersom hans anställningstid då hade gått ut. S.S. har uppgett att han vid telefonsamtalet informerade H.L. om att denne inte skulle få fortsatt anställning hos bolaget. Han har tillbakavisat att han skulle ha framfört något krav på att H.L. skulle byta facklig organisation.

Även i denna del konstaterar Arbetsdomstolen att förhörspersonerna har lämnat motstridiga uppgifter. Med hänsyn till att det är frågan om ett telefonsamtal och det avgörande är vad S.S. har uppgett vid detta samtal, finner Arbetsdomstolen att någon vikt inte kan fästas vid de uppgifter som R.L. har lämnat i målet. Då ord står mot ord finner Arbetsdomstolen att elektrikerförbundet inte lyckats styrka att S.S. vid telefonsamtalet skulle ha framfört krav på byte av facklig organisation till IF Metall för att kunna erhålla en tillsvidareanställning.

*Samtalet mellan S.S. och L.S. respektive M.P.*

Det är ostridigt att S.S. någon gång i januari 2006, efter det att informationsmötet den 10 januari 2006 hade ägt rum, i bil körde till den plats på Sandvik där L.S. och M.P. då arbetade och bad att få tala med dem en i taget i bilen. Elektrikerförbundet har gjort gällande att de båda vid detta tillfälle erbjöds tillsvidareanställningar under den förutsättningen att de gick över till IF Metall. Arbetsgivarparterna har vitsordat att S.S. vid det aktuella

tillfället erbjöd L.S. och M.P. tillsvidareanställning men har bestritt att något krav på byte av facklig organisation framställdes.

Även i denna del föreligger motstridiga uppgifter om något krav på medlemskap i IF Metall framfördes som en förutsättning för att kunna erhålla en tillsvidareanställning. M.P. har uppgett att S.S. framförde ett sådant krav medan L.S. har varit något svävande i frågan om något sådant uttryckligt krav framställdes. S.S. har helt tillbakavisat påståendet att han skulle ha krävt medlemskap i IF Metall. Enligt Arbetsdomstolens uppfattning kan M.P. inte anses mera trovärdig än S.S. Vid sådant förhållande finner Arbetsdomstolen inte styrkt att S.S. till de båda arbetstagarna skulle ha uppställt ett krav på byte av facklig organisation till IF Metall som en förutsättning för att få en anställning tills vidare.

#### *Undertecknandet av anställningsavtalen om tillsvidareanställning*

Det är ostridigt att R.E., F.E., M.U., L.S., F.L. och M.P. den 31 januari 2006 skrev under avtal om tillsvidareanställning hos bolaget. Elektrikerförbundet har gjort gällande att bolaget även i samband med undertecknandet av avtalen framställde krav på att arbetstagarna skulle byta facklig organisation till IF Metall, men att bolaget sedan frånföll detta krav då samtliga arbetstagare nekade att byta. Arbetsgivarparterna har bestritt att något sådant krav framställdes. Enligt arbetsgivarparterna var dock verkstadsklubben, genom M.B., närvarande för att i enlighet med den praxis som gäller vid bolaget i samband med att en person tillsvidareanställs kunna presentera sin verksamhet för arbetstagaren.

Det är ostridigt att de berörda arbetstagarna tillsvidareanställdes utan att de dessförinnan hade bytt facklig organisation till IF Metall eller avgett någon förklaring om att de skulle byta organisation. Varken L.S., F.L. eller M.P. har vid huvudförhandlingen uppgett att det i samband med att de undertecknade anställningsavtalen uppställdes något uttryckligt krav på organisationsbyte. Arbetsdomstolen finner därmed inte visat att det i samband med anställningsavtalens undertecknande har ställts något krav på medlemskap i IF Metall.

#### *Har bolaget gjort sig skyldigt till föreningsrättskränkning?*

De ställningstaganden som Arbetsdomstolen hittills gjort innebär att domstolen funnit att elektrikerförbundet inte kunnat styrka de handlanden som varit tvistiga. Därmed återstår de ostridiga förhållanden som angetts under rubriken ”Anställningsstoppet” ovan. Vad Arbetsdomstolen har att ta ställning till är då om detta agerande är att bedöma som en föreningsrättskränkning enligt 8 § medbestämmandelagen.

Som konstaterats ovan ankommer det på arbetstagarparten att visa sannolika skäl för att en kränkning av föreningsrätten förekommit genom att bolaget under år 2005 införde anställningsstoppet och det därmed sammanhängande agerandet.

Av utredningen framgår att det tidigare i bolagets historia har funnits gränsdragningsproblematik kring frågan om vilket kollektivavtal som skulle gälla och där elektrikerförbundet ansett att installationsavtalet var tillämpligt. Det är dock tvistigt om elektrikerförbundet under hösten 2005 rent faktiskt gjorde anspråk på att elektrikerförbundets avtal skulle gälla för verksamheten inom projekt ELSAN. Elektrikerförbundet har tillbakavisat att några sådana anspråk framställdes, medan arbetsgivarparternas uppfattning är att krav på kollektivavtal framfördes från elektrikerförbundets sida. Av de uppgifter som S.H., S.S. och H.H. lämnat framgår att bolagsledningen till följd av elektrikerförbundets agerande i vart fall blivit osäker om vilket avtal som skulle komma att gälla på arbetsplatsen. Detta bekräftas även av det förhållandet att bolagsledningen vände sig till IF Metall centralt för att få besked i frågan. Även det personalmeddelande som skickades ut under hösten 2005 visar att det förekom osäkerhet hos bolaget vad gällde avtalsrätten. S.H., S.S. och H.H. har uppgett att osäkerheten kring avtalsfrågan fick återverkningar i fråga om bedömningen av affärsmässigheten i projektet ELSAN och att bolagsföreträdarna i den uppkomna situationen därför beslöt sig för att avvakta med tillsvidareanställningar till dess frågan om avtalsrätten var klarlagd. Arbetsdomstolen finner inte skäl att ifrågasätta att det ur bolagets perspektiv har funnits en osäkerhet om avtalsrätten hos bolaget som i sin tur kunnat få betydelse för hur bolaget i fortsättningen skulle se på det aktuella projektet. Under sådana förhållanden finner Arbetsdomstolen att elektrikerförbundet inte har gjort sannolikt att bolagets agerande – att efter samråd med den avtalslutande organisationen besluta om anställningsstopp och förlänga visstidsanställningarna i omgångar till dess att avtalsrätten var klarlagd – skett i föreningsrättskränkande syfte. Utredningen ger inte heller stöd för antagandet att skälet till att tre av arbetstagarna, nämligen R.L., H.L. och R.K., inte kom att erbjudas tillsvidareanställningar sammanhängt med deras fackliga organisationstillhörighet.

Det anförda innebär att elektrikerförbundets talan till den del den grundas på påståenden om föreningsrättskränkning skall avslås.

*Har bolaget vidtagit olovliga stridsåtgärder samt underlåtit att iaktta varsel-skyldighet?*

Arbetsdomstolen tar här efter ställning till frågan om bolaget vidtagit olovliga stridsåtgärder. En utgångspunkt vid denna prövning är det beslutade anställningsstoppet från den 24 oktober 2005 och de därefter vidtagna förlängningarna av visstidsanställningarna.

Elektrikerförbundet har i denna del gjort gällande att bolagets handlande inneburit stridsåtgärder som inte har beslutats i behörig ordning samt att bolaget inte inför vidtagandet av varje stridsåtgärd har varslat elektrikerförbundet. Arbetsgivarparterna har bestritt att bolaget vidtagit några stridsåtgärder och har härvid anförat att det är förenligt med såväl lag som kollektivavtal att förlänga en visstidsanställning samt att 41 § medbestämmandelagen enbart är tillämplig mellan parter som är bundna av kollektivavtal.

Arbetsgivarparterna har vidare bestritt att någon varselskyldighet har förelagat.

En avgörande fråga i denna del är om det åberopade handlandet från bolagets sida kan anses utgöra en stridsåtgärd. I 41 § medbestämmandelagen, som innehåller medbestämmandelagens grundläggande regler om fredsplikt på grund av kollektivavtal, beskrivs stridsåtgärd i lagens mening som ”arbetsinställelse (lockout eller strejk), blockad, bojkott eller annan därmed jämförbar stridsåtgärd”. Denna beskrivning utgör dock inte någon fullständig uppräkningslista av de åtgärder som skall betraktas som stridsåtgärder och är inte heller någon definition av begreppet stridsåtgärd. I princip kan varje handling eller underlåtenhet som en part vidtar och som är av en sådan beskaffenhet att den faktiskt kan inverka på motparten anses som en stridsåtgärd. Vad som har ansetts som avgörande för om ett handlande kan betecknas som en stridsåtgärd eller inte är i stället i vilket syfte åtgärden har vidtagits. (Jfr om det sagda SOU 1975:1 s. 351 f. och prop. 1975/76:105 bil.1 s. 403 f.)

Det har inte framkommit annat än att förfarandet att under en tid införa ett s.k. anställningsstopp för tillsvidareanställningar och i stället tidsbegränsa arbetstagarnas anställningar på det sätt som har skett här haft stöd i det för arbetsplatsen gällande kollektivavtalet. Av det tidigare anförda framgår att Arbetsdomstolen inte funnit stöd för att bolaget haft något annat motiv för detta handlande än det som bolagets företrädare uppgett, nämligen att bolagsledningen kommit att bli osäker om vilket kollektivavtal som skulle komma att tillämpas på arbetet och att man av affärsmässiga skäl ville avvakta med tillsvidareanställningar till dess den frågan på ett tillfredsställande sätt hade klarlagts. Det finns således inte stöd i utredningen för att handlandet förestavats av en önskan att utöva någon form av påtryckning på elektrikerförbundet. Det kan tilläggas att utredningen inte heller visar något annat än att bolagets beslut att inte erbjuda alla de berörda medlemmarna i elektrikerförbundet tillsvidareanställningar haft sin grund enbart i överväganden om det aktuella arbetskraftsbehovet.

Av det nu anförda kommer Arbetsdomstolen fram till slutsatsen att det av elektrikerförbundet åberopade handlandet inte kan anses som stridsåtgärder. Redan på grund härav skall elektrikerförbundets talan om skadestånd för olovliga stridsåtgärder avslås. Den gjorda bedömningen innebär även att talan om skadestånd för brott mot varselreglerna inte kan bifallas. Arbetsdomstolens ställningstagande innebär att det inte finns skäl att pröva frågan om preskription.

#### *Sammanfattning och rättegångskostnader*

Elektrikerförbundets talan skall i återkallade delar skrivas av. Arbetsdomstolens övriga ställningstaganden innebär att elektrikerförbundets återstående talan helt skall avslås.

Vid denna utgång skall elektrikerförbundet ersätta arbetsgivarparterna för deras rättegångskostnader. Elektrikerförbundet har förklarat sig inte kunna vitsorda yrkad ersättning för förlorad arbetsförtjänst och för bolagets eget

arbete. Beträffande yrkad ersättning i övrigt har elektrikerförbundet överlämnat till Arbetsdomstolen att bedöma skäligheten av denna. Vid en samlad bedömning finner Arbetsdomstolen att skälig ersättning till arbetsgivarparterna för eget arbete bör bestämmas till 10 000 kr. Yrkad ersättning i övrigt bedöms som skälig.

### **Domslut**

1. Arbetsdomstolen avskriver Svenska Elektrikerförbundets talan såvitt den gäller R.E., L.L., N.B. och F.E.
2. Arbetsdomstolen avslår Svenska Elektrikerförbundets talan i övrigt.
3. Arbetsdomstolen förpliktar Svenska Elektrikerförbundet att ersätta Teknikarbetsgivarna och ITG Gruppen AB för rättegångskostnader med tvåhundra nittiosjusetthundratrettiosex (297 136) kr, varav 240 000 kr utgör ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Carina Gunnarsson, Ulla Erlandsson, Mårten Holmström, Claes Frankhammar, Ulf Perbeck, Jörgen Andersson och Bo Almgren. Enhälligt.

Sekreterare: Emma Cardell